संदर्भ सूची

संदर्भ सूची

मराठी

उपासनी, ना.के.(१९७०). सुबोध संख्याशास्त्र, श्री.विद्या प्रकाशन, पुणे.

कदम, चा.प. व शेटे, सु.त्र्यं.(१९९३). शिक्षणातील विचारप्रवाह, समर्थ प्रकाशन, सातारा.

कदम, चा.प. (१९८९). शैक्षणिक संख्याशास्त्र, नूतन प्रकाशन, पुणे.

कळ्के, शिरगांवे व शेंडगे. (२००५). अध्ययनार्थीचे मानसशास्त्र व अध्यापन प्रक्रिया, फडके प्रकाशन कोल्हापूर

करंदीकर, सुरेश (१९९७). शैक्षणिक मानसशास्त्र, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

करंदीकर, सुरेश (२००६). शैक्षणिक मानसशास्त्र, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

कुलकर्णी, के.व्ही. (१९९७). शैक्षणिक मानसशास्त्र, महाराष्ट्र ग्रंथ निर्मीती मंडळ, नागपूर

कुंडले, मधुकर बाळकृष्ण. (१९९७). मराठीचे अध्यापन, श्री.विद्या प्रकाशन, पुणे.

गाजरे, रा.वि. व चिटणीस अंशुमती. (२००६). अध्ययन अध्यापनाचे मानसशास्त्र आणि मानसशास्त्रीय प्रयोग, नित्यनूतन प्रकाशन पुणे.

गवस, राजन (१९९५). मराठीची आशययुक्त अध्यापन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.

जगताप, ह.ना.(१९८८). शैक्षणिक व प्रायोगिक मानसशास्त्र, नूतन प्रकाशन पुणे.

जगताप, ह.ना.(१९८८). शैक्षणिक तंत्रविज्ञान, नूतन प्रकाशन पुणे.

जोशी, अनंत. (१९९९). आशययुक्त अध्यापन पद्धती. यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नासिक.

तडसरे, वि.दि. (२०००). मानसशास्त्र, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

तडसरे, वि.दि. (२०००६). मानसशास्त्र, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

दुनाखे, अरविंद (२००५) मराठीचे आशययुक्त अध्यापन, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

दांडेकर, वा.ना. (१९९८) शैक्षणिक व प्रायोगिक मानसशास्त्र, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.

दांडेकर, वा.ना. (२०००).शैक्षणिक व प्रायोगिक मानसशास्त्र, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.

देशमुख, एल.जी.(२००४). शैक्षणिक मानसशास्त्र व अध्यापन शास्त्र, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

नानकर, प्र.ल.व शिरोडे सं.नं.(२००५). सुबोध शैक्षणिक व प्रायोगिक मानसशास्त्र, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

पवार, ना.ग. (२००५). मातृभाषा मराठीचे आशययुक्त अध्यापन, नूतन प्रकाशन, पुणे.

पंण्डित, बन्सी बिहारी. (१९९७). शिक्षणातील संशोधन, नूतन प्रकाशन, पुणे.

पारसनिस, न.रा. (१९९०). प्रगत शैक्षणिक मानसशास्त्र, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

पाटील, लिला. (१९८३). आजचे अध्यापन, श्री.विद्या प्रकाशन, पुणे.

पाटील, लिला. (१९९९). अर्थपुर्ण आनंद शिक्षणासाठी, उमेष प्रकाशन पुणे.

बडवे, शा. (२००४). विकासाचे व अध्यापनाचे मानसशास्त्र, विद्या प्रकाशन, नागपूर

बोंदार्डे, भिंताडे, जगताप. (२००५) आशययुक्त अध्यापन पद्धती, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

भिंताडे, वि.ग. (१९८९). शैक्षणिक संशोधन पद्धती, नूतन प्रकाशन, पुणे.

मुळे, रा.श. व उमाटे, वि.तु. (१९७७). शैक्षणिक संशोधनाची मुलतत्वे, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मीती मंडळ, नागपूर.

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती आणि अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती, (१९९६). पुणे.

येवले, सिमा. (२००५). शैक्षणिक तंत्रविज्ञान आणि माहिती तंत्रविज्ञान, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, (२००३). पाठनियोजन कौशल्ये.

वाळिंबे, रा.श. (१९५५). साहित्य मीमांसा, कॉन्टिनेटल प्रकाशन, पुणे.

शेटकर, गणेश व जोशी, शोभना (२०००) पाठनियोजन, मृण्ययी प्रकाशन, औरंगाबाद.

शिंदे, ज्ञानदेव व टोपकर, रेखा (२००५). इतिहासाचे आशययुक्त अध्यापन, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

शेटगे, मधुकर तुकाराम. (२००५). अध्ययनार्थींचे मानसशास्त्र आणि अध्यापन प्रक्रिया, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

साने, ह.श्री. (१९९५), सामाजिक शास्त्रे आणि साहित्य: अंत:संबंध , प्रतिमा प्रकाशन, पुणे

सोहणी, शं.कृ. (१९९३). शैक्षणिक टीपाकोश, पुणे.

सप्रे, नीलिमा व पाटील, प्रीती. (२००५). अध्यापनाची प्रतिमाने, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

सोहनी, चित्रा. (२००६) अध्यापनाची प्रतिमाने, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे.

सरपोतदार, पी.ए. ,भोसले, ए.व्ही. व सांगळे, के.एन. (२००२). आशययुक्त अध्यापन पद्धती, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

मासिके

भारतीय शिक्षण, भारतीय शिक्षण मंडळ प्रकाशन, पुणे.

इंग्रजी

Buch, M.B.(Ed.) (1987). Third Survey of Research in Education NCERT, Delhi.

Buch, M.B.(Ed.) (1991). Fourth Survey of Research in Education Vol II NCERT, Delhi.

Buch, M.B.(Ed.). (1979) Second Survey of Research in Education : Society for Educational Research and Development. Baroda.

Best, John W. and james, V. Kahn (1989). Research. in Education Prentice Hall of India, New Delhi.

Carroll, J.B. (1963). In Dunkin, M. J. (Ed.). The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education. Pergamm Press New York.

Cazden, (1972). Edwards and Frlog (1978). in Wittrock, M.C.(Ed.) Handbook of Research on Teaching. IIIrd Edn. Macmillan Publishing Company. New York.

Chatterjee, L. (1973) In Buch, M. B. (Ed.) Fourth Survey of Research in Education. NCERT. Delhi.

Chaturvedi, (1972) : In Buch, M. B. (Ed.) Second Survey of Research in Education : Society for Educational Research and Development. Baroda

Chaudhari (1974) In Buch, M. B. (Ed.) Second Survey of Research in Education Baroda : Society for Educational Research and Development.

Combus. (1981) In Dunkin, M. J. (Ed.) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education . Pergamm Press, New York.

Cziko (1978) In Wittrock, M.C.(Ed.). Handbook of Research on Teaching. IIIrd Edn. Macmillan Publishing Company, New York.

Dahama, O. P. and Bhatnagar, O. P. (1982) Education and Communication for development, Mohan Primlani, Oxford and JBH Publishing Co. New Delhi.

Dehllof (1971). In Dunkin, M. J. (Ed.) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education . Pergamm Press New York .

Fairhurst (1981): In Anderson, L.W. (Ed;) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Educational . Cambridge University Press Cambridge.

Hiller, et.al (1968) In Dunkin, M. J. (Ed.) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education . Pergamm Press New York .

Jacson (1968) Zahorik (1982) In Dunkin, M. J. (Ed.) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Educational . Pergamm Press ,New York .

Kothari, C. R. (1985) Research Methodology methods and Techniqus. Wiley Eastern Limited, New Delhi.

Kothari, C. R. (1990) Research Methodology methods, WISHWA PRAKASHAN.

Kumar, K. L. (1996) Educational Technology, New Age International Publishers Daryagani, New Delhi.

Macdonald (1991)) In Anderson, L.W. (Ed.) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education. Cambridge University Press ,Cambridge.

Mc Caled and White. (1980)) In Dunkin, M. J. (Ed.) The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education . Pergamm Press, New York.

Oad, L. K. (१९८०) In Buch, M. B. (Ed.) Third Survey of Research in Education. NCERT, Delhi.

Parmane, S. S. (2000) A study of Psychological Barriers encountered by Adolescents during the classroom communication of Algebra in relation to their achievement in the subject. Unpublished doctoral dissertation Shivaji University, Kolhapur.

Yeole, C. M. (1996). Education Technology, Rajhansa Publishing, Kolhapur.

DICTONARY :

Agarwal, J. C. and Biswas, A. (1971). Encyclopedic Dictionary and Directory of Education. The academic New Delhi ,Publisher.

Subramanian, S. and Vijaya, S. (१९९७). Technical Glossary SBIOA Channai.

परिशिष्ट

परिशिष्ट 'अ'

बी.ए.बी.एड् द्वितीय वर्षाचे प्रशिक्षणार्थी

सन २००५-०६

विषय - मराठी

अ.क्र.	प्रायोगिक गट	अ.क्र.	नियंत्रीत गट
१	पाटील भिकाजी शंकर	१	लोखंडे जयराम नारायण
२	कांबळे नेताजी विठ्ठल	२	शिंदे समाधान भारत
३	येजरे उत्तम रामचंद्र	३	लोखंडे प्रशांत महादेव
४	पाटील सुरेखा भिकाजी	४	कांबळे अर्चना नारायण
५	देसाई वर्षा नामदेव	४	लोखंडे ज्योती कुंडलीक
६	परुळेकर भूमिका भिकाजी	६	माळी धनेश नागनाथ
७	टोणे रामदास भिमराव	७	फुटाणे सावधान धोंडोराम
८	पोवार वंदना वसंत	८	गोरे अरुणा पांडूरंग
९	निंबाळकर माधवी भिकाजीराव	९	कांबळे प्रविण प्रकाश
१०	मगदूम बाळकृष्ण रामा	१०	मर्दाने योगेश धोंडोराम
११	भोये चंद्रकांत मुरलीधर	११	जाधवर सनी निवृत्ती
१२	चव्हाण सचिन राजाराम	१२	सुतार गीता बाळासाहेब

परिशिष्ट "आ"

शाळांची यादी

१) सौ.वत्सलाताई पाटील गर्ल्स हायस्कूल व ज्युनिअर कॉलेज, गारगोटी

२) श्री.मौनी महाराज (बनारस) हायस्कूल, गारगोटी, ता.भुदरगड, जि.कोल्हापूर

३) गारगोटी हायस्कूल गारगोटी, ता.भुदरगड, जि.कोल्हापूर

४) शाहू कुमार भवन, गारगोटी, ता.भुदरगड, जि.कोल्हापूर

परिशिष्ट 'इ'

आशयघटक निश्चिती

इयत्ता ८ वी मराठी पाठ्यपुस्तकातील आशयघटकांची निश्चिती

क्रमांक	पाठाचे नाव	आशय	घटक
१	भारत माझा देश आहे.	देशप्रेम, राष्ट्रीय ऐक्य सार्वजनिक स्वच्छता	विचार
२	वीर बापू गायधनी	गायधनीबद्दल आदर	भावना
३	फुलपाखरे	निसर्ग व माणूस यांचे नाते, आशावाद	विचार
४	गोकुळची साक्ष	स्वभावदर्शन	भावना
५	उद्योगमहर्षी वालचंद हिराचंद्र	उद्योगी वृत्ती, औद्योगिक विकास	विचार
६	जेव्हा घंटा वाजते	घंटेशी संबंधित भावबंध	भावना
७	माझे माहेर वाघदरा	रानावनातील सर्व माणसांबाबत चुकीच्या कल्पना हुंडा	विचार
८	जडणघडण	श्रम	विचार
९	विरंगुळा	आवडता छंद, जीवनाकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन	विचार
१०	नवा पैलू	मूक-बधिरांसाठी शाळा	विचार
११	जिवलग मित्र-वृक्ष	वृक्ष जिवलग मित्र कसे?	भावना
१२	मातोश्री	संस्कार	विचार
१३	कसरत	दया, करुणा	भावना
१४	वीर वामनराव जोशी	त्याग	भावना
१५	पाड्यावरचा चहा	आदिवासींबद्दल कळकळ	विचार
१६	सैनिकी रक्त	सैनिकाबद्दल आदर	भावना
१७	वाचन	वाचन बुद्धीला शक्ती देणारे औषध	विचार

१८	गारपीट	निसर्ग व मानव नाते	भावना
१९	आकाशकन्या	कल्पना चावला	
२०	विचारधन	१) विद्यार्थी आणि पंचतत्त्व २) यंत्र आणि माणूस ३) अहिंसा	विचार विचार विचार
क्रमांक	पाठाचे नाव	आशय	घटक
१	सर्वात्मका शिवसुंदरा	परमेश्वराकडे मागणे	भावना
२	या हो सूर्य नारायणा	सूर्य देवाला आवाहन	कल्पना
३	पाणपोई	काव्याविषयी	कल्पना
४	आला आश्विन आश्विन	समता	विचार
५	मराठबाणा	माय मराठी गौरव	भावना
६	पाळीव पोपटास	पारतंत्र्य	कल्पना
७	माझी कन्या	प्रेम	भावना
८	महानतेचा मानदंड तू	गौरव	भावना
९	मी न माझा राहिलो	समाधान	विचार
१०	श्लोक	कसे वागावे, धनाचा वापर	विचार
११	पुन्हा एकदा	समाजसुधारणा नवे विचार	भावना
१२	माणूस	यशासाठी	कल्पना
१३	माझी जन्मभूमी	अभिमान	कल्पना
१४	शिष्टांची लक्षणे	शिष्ट कसा असावा	विचार
१५	प्रकाशमान व्हा	दु:खातून सुखाकडे	कल्पना

परिशिष्ट 'ई'
पाठ निरीक्षण तक्ता

पारंपारिक पध्दतीने पाठनियोजन करुन घेण्यात येणाऱ्या पाठांसाठी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर ने केलेला १८ मुद्यांचा पाठ निरीक्षण तक्ता वापरण्यात आला. तसेच आशयघटक पाठ निरीक्षण तक्ताही वापरलेला आहे.

पाठ निरीक्षण तक्ता
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

अ. क्र	घटक	श्रेणी गुण	अ	ब	क	ड	ई	अ.क्र	घटक	अ	ब	क	ड	ई
			५	४	३	२	१			५	४	३	२	१
१	पाठ टाचण लेखन							१०	वर्ग व्यवस्थापन					
२	संघटन							११	वैविध्यपूर्ण अनुभवांचा वापर					
३	प्रारंभीची कार्यवाही							१२	समारोप कार्यवाही व स्वाध्याय					
४	हेतूकथन							१३	मूल्यमापन साधनाचा आरोग्य					
५	स्पष्टीकरण, उदाहरण दाखले							१४	मुल्यमापना-तील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६	प्रश्न पध्दती							१५	शिक्षक व्यक्तीमत्व					
७	प्रबलन							१६	विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८	फलक लेखन							१७	नियोजनबध्द कार्यवाही					
९	चेतक बदल							१८	वर्ग वातावरण					

परिशिष्ट 'उ'

आशयघटकानुसार पाठ निरीक्षण तक्ता

कल्पना पाठ निरीक्षण तक्ता

अ.नं.	निरीक्षण मुद्दे /घटक	श्रेणी	अ	ब	क	ड	ई
		गुण	५	४	३	२	१
१	विविध प्रतिमांची निर्मिती						
२	प्रतिमेचे विश्लेषण						
३	संयोजन						
४	नवीन कल्पनेची निर्मिती						
५	कल्पनेची साखळी/शृंखला						
६	शैक्षणिक साहित्य						
७	संदर्भ साहित्य						

वरील तक्त्याचे अन्वयार्थ खालील प्रमाणे

श्रेणी	गुण	अन्वयार्थ
अ	५	उत्कृष्ट
ब	४	चांगला
क	३	समाधानकारक
ड	२	असमाधानकारक
ई	१	अति-असमाधानकारक

प्रशिक्षणार्थ्यांच्या अध्यापनानुसार त्यांना वरील प्रमाणे श्रेणी/गुण दिलेले आहेत. यानुसार मार्गदर्शक त्यांचे मूल्यमापन केले आहे.

परिशिष्ट 'ऊ'

आशयघटकानुसार पाठ निरीक्षण तक्ता

भावना पाठ निरीक्षण तक्ता

अ.नं.	निरीक्षण मुद्दे /घटक	श्रेणी	अ	ब	क	ड	ई
		गुण	५	४	३	२	१
१	परिस्थितीचे आकलन						
२	अर्थबोध						
३	भावनादर्शी कृती						
४	अनेक भावनांची निर्मिती						
५	अभिनय						
६	अरोह-अवरोह						
७	विदयार्थी वैयक्तिक क्षमता विकास						
८	विदयार्थी सामाजिक क्षमता विकास						
९	शैक्षणिक साहित्य						
१०	संदर्भ साहित्य						

वरील तक्त्याचे अन्वयार्थ खालील प्रमाणे

श्रेणी	गुण	अन्वयार्थ
अ	५	उत्कृष्ट
ब	४	चांगला
क	३	समाधानकारक
ड	२	असमाधानकारक
ई	१	अति-असमाधानकारक

परिशिष्ट 'ए'

आशयघटकनुसार पाठ निरीक्षण तक्ता

विचार पाठ निरीक्षण तक्ता

अ.नं.	निरीक्षण मुद्दे /घटक	श्रेणी	अ	ब	क	ड	ई
		गुण	५	४	३	२	१
१	पूर्वानुभवावर आधारित गोष्टीचा विचार						
२	समस्या						
३	समस्येचे विश्लेषण						
४	संश्लेषण						
५	निश्चित उपाय						
६	शैक्षणिक साधन						
७	संदर्भ साहित्य						

वरील तक्त्याचे अन्वयार्थ खालील प्रमाणे

श्रेणी	गुण	अन्वयार्थ
अ	५	उत्कृष्ट
ब	४	चांगला
क	३	समाधानकारक
ड	२	असमाधानकारक
ई	१	अति-असमाधानकारक

परिशिष्ट 'ऐ'

विषय शिक्षकांची यादी

विषय :- मराठी

इयत्ता आठवीच्या पाठ्यांशाचे आशयघटकानुसार केलेले विभाजन खालील विषय शिक्षकांकडून तपासून घेतले.

१) सौ.बहादुरे, आर.आर

गारगोटी हायस्कूल, गारगोटी, जि.कोल्हापूर.

२) श्री.चौगुले, एल.एस.

मौनी महाराज (बनारस) हायस्कूल, गारगोटी, जि.कोल्हापूर.

३) सौ.देवाळे डी.डी.

सौ.वत्सलाताई पाटील गर्ल्स हाय & ज्यु कॉलेज गारगोटी, जि.कोल्हापूर.

४) श्री.गव्हाणकर, आर.पी.

गारगोटी हायस्कूल गारगोटी, जि.कोल्हापूर .

५) कु.बोरवडेकर, एम.बी.

सौ.वत्सलाताई पाटील गर्ल्स हायस्कूल ॲण्ड ज्यु कॉलेज गारगोटी, जि.कोल्हापूर.

६) सौ.देसाई, के.एस.

श्री.शाहू कुमार भवन, गारगोटी, ता.भुदरगड, जि.कोल्हापूर.

परिशिष्ट 'ओ'

विषय तज्ञांची यादी

इयत्ता ८ वी

विषय - मराठी

आशयघटकानुसार पाठनिरीक्षण तक्ते खालील विषय तज्ञांकडून तपासून घेतले.

१) डॉ.विजय निंबाळकर

माजी प्राचार्य, डॉ.सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगुड, ता.कागल, जि.कोल्हापूर

२) डॉ.राजन गवस

रीडर, मराठी विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे

३) प्राचार्य डॉ.आर.डी.बेलेकर

आचार्य जावडेकर शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, गारगोटी, जि.कोल्हापूर

४) डॉ.वाय.डी.दीक्षित

अधिव्याख्याता, कर्मवीर हिरे महाविद्यालय, गारगोटी

५) प्रा.ए.बी.कांबळे

अधिव्याख्याता, कर्मवीर हिरे महाविद्यालय, गारगोटी , जि.कोल्हापूर

६) प्रा.डी.ए.पाटील

मराठी विभाग प्रमुख,

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय, गारगोटी जि.कोल्हापूर

७) प्रा.बी.बी.सोळसे

अधिव्याख्याता,
डॉ.डी.वाय.पाटील प्रतिष्ठान संचलित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, गारगोटी ,
जि.कोल्हापूर

श्री मौनी विद्यापीठ, गारगोटी.

कर्मवीर हिरे कला, शास्त्र, वाणिज्य व शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय

हु. मुरलीधरनगर, गारगोटी. ता. भुदरगड, जि. कोल्हापूर. महाराष्ट्र-४१६२०९

☎ (02324) 220076, 220699, 220305 (Voc.)

रमदार सतेज उर्फ बंटी डी. पाटील	संचालक
☎ (O) 2653289, 2653290	श्री. आर. एन्. कारखानीस बी. एस्सी. डी. बी. एड.
न	☎ (R) 220290 (M) 9422582
शिष अनिलपंत कोरगांवकर एम. बी. ए.	प्राचार्य
☎ KOP. (O)2653649	श्री. आर. एस्. कांबळे एम. एस्. डब्ल्यू.
mv-khire@ Rediffmail Com.	☎ (R) 220075

क अध्यक्ष : कै. डॉ. डी. टी. पाटील संस्थापक संकल्पक : कै. पद्मभूषण डॉ. जे. पी. नाईक

क./कहिम दिनांक २९ / ०८ / २००६

दाखला.

दाखला देण्यात येतो की सौ. कविता संपतराव मोरे ह्या या महाविद्यालयामध्ये शिक्षणशास्त्र विभागाकडे अधिव्याख्याता म्हणून काम करत आहेत. त्यांच्या एम.फील (शिक्षणशास्त्र) २००५-०६ संशोधनासाठी "मराठी विषयामध्ये आशयघटकानुसार पाठनियोजनाचा शिक्षक प्रशिक्षणार्थींच्या वर्गांतर्गत अध्यापनावर होणार परिणाम - एक अभ्यास" या विषयाकरिता या महाविद्यालयाकडे बीएडएड (एकात्मिक) 2 वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना पाठनियोजनासाठी मार्गदर्शन व पाठनिरीक्षण केले आहे.

म्हणून सदरचा दाखला त्यांचे मागणीवरून देण्यात येत आहे.

प्राचार्य
कर्मवीर हिरे कला, शास्त्र, वाणिज्य व शिक्षणशास्त्र
महाविद्यालय, गारगोटी. जि. कोल्हापूर.

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR-416 004, MAHARASHTRA
PHONE : EPABX-2690571 (10 lines), 2693643 (9 lines), 2693730 (9 lines) ☐ GRAM : UNISHIVAJI
☐ FAX : 0091-231-2691533 & 0091-231-2692333
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर-४१६ ००४, महाराष्ट्र
दूरध्वनी : (ईपीएबीएक्स) 2690571 (दहा लाईन्स), 2693643 (नऊ लाईन्स), 2693730 (नऊ लाईन्स)
☐ तार : युनिशिवाजी ☐ फॅक्स : 0091-231-2691533 व 0091-231-2692333
Vice-Chancellor's Office Fax - 0091-231-2691533
Registrar's Office Fax - 0091-231-2692333
C. O. E. Office Fax & Phone No. - 0091-231-2693176

B+
(★★★★★)
Accredited by NAAC

Ref. No.
संदर्भ क्र.

Department of Education
Date : 09. 12. 05

To,
Shri R. S. Kamble.
Principal
K. H. College. Gargoti

Dear Sir/Madam,

~~Shri~~/Smt. K. M. Gaikwad
is an M.Phil student of this Department for the Year 2005-2006.

~~He~~/She is required to collect data/information/prepare slides, as a part of the course. The material collected will be kept strictly confidential and used only for the purpose of study.

Kindly permit ~~him~~/her to collect the data whereby ~~he~~/she can complete the course successfully. Your co-operation is solicited.

Thanking you,

Yours faithfully,

(Uma A. M. Yedle)
Guide.
Head
[redacted]
Shivaji University, Kolhapur

4

श्री मौनी विद्यापीठ

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय

हु. मुरलीधरनगर, गारगोटी, जि. कोल्हापूर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

पाठ टाचण

बी. ए. बी. एड्. भाग २ / भाग ३ / भाग ४

छात्राध्यापकाचे नांव :- ______ वर्गानुक्रमांक :- ______

शाळेचे नांव:- ______ इयत्ता व तुकडी:- ______

विषय :- ______ घटक:- पद्य उपघटक :- पाणपोई

अध्यापन पद्धती पाठ क्रमांक ______ एकूण पाठ क्रमांक ______ दिनांक ______

तासिकेची वेळ :- ______ विशिष्ट अध्यापन पद्धती :- ______

मार्गदर्शकांचे नांव :- ______ मार्गदर्शकाची सही :- ______

संदर्भ साहित्य :-

अपेक्षित पूर्वज्ञान :- विद्यार्थ्यांना पाण्याचे स्त्रोत माहीत आहेत. त्याचप्रमाणे भारतात कोणकोणत्या धर्माचे लोक राहतात हे देखील माहीत आहे. विद्यार्थ्यांना कवितेविषयी माहिती आहे.

सज्जता प्रवर्तन

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती
शिक्षिका प्रसन्न मुद्रेने वर्गात प्रवेश करून विद्यार्थ्यांचे अभिवादन स्वीकारतात बैठक व्यवस्था ठीक करून फळा स्वच्छ करतात व पूर्वज्ञानावर प्रश्न विचारतात.	विद्यार्थी अभिवादन करतात.
① पाण्याचे स्त्रोत कोणकोणते आहेत?	नदी, विहीर, तलाव, इ.
② भारतात कोणकोणत्या धर्माचे लोक राहतात?	हिंदू, मुस्लीम, जैन, ख्रिश्चन, इ.
भारतात वेगवेगळ्या धर्माचे लोक राहतात. तरीदेखील भारतात विविधतेत एकता आहे. त्याचप्रमाणे हे जे पाण्याचे स्त्रोत आहेत ते देखील कोणताही धर्म-जात हा भेदभाव मानत नाहीत.	विद्यार्थी श्रवण करतात.

हेतुकथन :-

आज आपण पान नं. १३२ वरील कवी यशवंत यांच्या 'पाणपोई' कवितेत 'पाणपोई'चे वेगळेपण पाहणार आहोत.

पाठ्य वस्तू	उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे	आधार प्रणाली
१) कवी परिचय :- जन्म - 1899, मृत्यू - 1985 रविकिरण मंडळातील प्रमुख कवि, पद्मभूषण ही पदवी प्राप्त, 'पाणपोई' या कविता संग्रहातुन घेतलेली कविता. कविता संग्रह - यशोधन, यशोगंध ~~यशोवाणी, इ.~~	१) ज्ञान - विद्यार्थ्यांना कवी परिचय करून देण्यास मदत करणे. 1.1 विद्यार्थी कवीचे नाव सांगतो. 1.2 कवीला कोणती पदवी मिळाली हे सांगतो. 1.3 'पाणपोई' ही कविता कोणत्या कवितासंग्रहातुन घेतली हे सांगतो.	
२) पाणपोईची वैशिष्टे - कवीची काव्यरूपी पाणपोई वास्तवातील पाणपोई प्रमाणे सर्वांसाठी खुली आहे. तेथे धर्म, जात असा कोणताच भेदभाव नाही. हे जीवन जगताना जे दुःखी कष्टी झालेले लोक आहेत त्यांचे दुःख कमी करण्यासाठी ही पाणपोई आहे.	२) आकलन - काव्यरूपी पाणपोई ची माहिती देण्यास मदत करणे. 2.1) विद्यार्थी पाणपोईची वैशिष्टे स्पष्ट करतो. 2.2) विद्यार्थी कवीने पाणपोई ही कोणासाठी घातली आहे हे स्पष्ट करतो.	
३) पाणपोईचा उपयोग - मानवाला हे जीवन जगताना अनेक समस्यांना तोंड द्यावे लागते त्यातुनच दुःख, निराशा त्याच्या वाट्याला येते. हे दुःख कमी करण्यासाठी कवी आपल्या काव्यरूपी पाणपोईचा आस्वाद घ्या असे म्हणतात.	३) उपयोजन कौशल्य - कठीण शब्दांचे अर्थ सांगण्यास मदत करणे. 3.1) पाणपोई या शब्दाचा अर्थ सांगतो. 3.2) 'वायुवीची' या शब्दाचा अर्थ सांगतो. 3.3 मार्तंड या शब्दाचा अर्थ सांगतो. ४) अभिरुची - विद्यार्थ्यांत काव्य वाचनाची आवड निर्माण करणे. 4.1) विद्यार्थी काव्यवाचन करतो.	पाणपोईचे चित्र.
४) नवीन शब्द - येथ, पाणपोई, स्वेदबिंदू, वायुवीची, वांच्छितात, मूर्च्छनी, मार्तंड	५) अभिवृत्ती - विद्यार्थ्यांत एकात्मता निर्माण करण्यास मदत करणे. 5.1) विद्यार्थ्यांत एकतेची भावना निर्माण होते.	

शैक्षणिक अनुभुती / अध्ययन अनुभव		
शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती	मुल्यमापन
शिक्षक विषय प्रतिपादन करतात.	लक्षपूर्वक ऐकतात.	प्र. एका वाक्यात उत्तरे द्या.
त्यानंतर कवितेचे प्रकट वाचन करतात.	लक्षपूर्वक ऐकतात	१) कवीने कोणत्या प्रकारची पाणपोई घातली आहे?
हेतुप्रश्न सांगुन मूक वाचन करायला लावतात.	विद्यार्थी मूकवाचन करतात.	२) पाणपोई ही कविता कोणत्या कवितासंग्रहातुन घेतली आहे?
हेतुप्रश्न - कवीने आपल्या काव्यास पाणपोई असे का म्हटले आहे.?	विद्यार्थी हेतुप्रश्नाचे उत्तर देतात.	३) कवीने वाटसरु साठी काय बांधले आहे?
हेतुप्रश्न वाचायला लावुन हेतुप्रश्नाचे उत्तर विचारतात.	मुद्दा लिहुन घेतात व लक्षपूर्वक ऐकतात.	४) रविकिरण मंडळाची स्थापना कधी झाली?
कवी परिचय हा मुद्दा फळ्यावर लिहुन कवी परिचय स्पष्ट करतात.		५) कवी यशवंतांना कोणती पदवी प्राप्त झाली आहे?
पाणपोईची वैशिष्टे हा मुद्दा फळ्यावर लिहुन स्पष्ट करतात.		
चित्र दाखवुन त्यासंबंधी प्रश्न विचारतात.	चित्र पाहतात व प्रश्नांची उत्तरे देतात.	प्र. रिकाम्या जागा भरा. १) संसृतीच्या हा उन्हाळा ---- होई जिवाची.
पाणपोई या शब्दाचा अर्थ सांगतात.	अर्थ लिहुन घेतात.	२) शोभती अंगी झळा अन् ---- ये ठायीठायी
पाणपोईचा उपयोग हा मुद्दा फळ्यावर लिहुन स्पष्टकरतात.	मुद्दा लिहुन घेतात व लक्षपूर्वक ऐकतात.	३) श्रांत पांथा! बांधली ही तुझियासाठी ----
कठीण शब्दांचे अर्थ विचारतात.		४) ----- भोवती आंदोळुनी त्या पांथितांनी.
वायू	वारा	
मार्तंड.	सूर्य	
समारोप - अशाप्रकारे आज आपण काव्यरूपी पाणपोईची वैशिष्टे व उपयोग पाहिले. उदया आपण कवितेच्या	लक्षपूर्वक ऐकतात.	

फलक लेखन

इयत्ता - आठवी
तुकडी -

विषय - मराठी
घटक - पद्य
उपघटक - 'पाणपोई'

हेतुप्रश्न - कवीने आपल्या काव्यास पाणपोई असे का म्हटले आहे?

मुद्दे
1) कवी परिचय
2) पाणपोईची वैशिष्टे
3) पाणपोईचा उपयोग

नवीन शब्द
1) पाणपोई
2) संस्कृती
3) [illegible]
4) स्वेदबिंदू
5) वायूवीची.

स्वाध्याय - कवितेचे वाचन करा.

उल्लेखनीय मुद्दे	कमजोर मुद्दे	सुधारणात्मक सूचना

घटक	अ	ब	क	ड	ई	घटक	अ	ब	क	ड	ई
१) पाठ टाचण लेखन						१०) वर्ग व्यवस्थापन					
२) संघटना						११) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभवांचा वापर					
३) प्रारंभाची कार्यवाही						१२) समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय					
४) हेतुकथन						१३) मूल्यमापन साधनांचा उपयोग					
५) स्पष्टीकरण उदा. दाखले						१४) मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६) प्रश्न पद्धती						१५) शिक्षक व्यक्तिमत्त्व					
७) प्रबलन						१६) विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८) फलक लेखन						१७) नियोजनबद्ध कार्यवाही					
९) चेतक बदल						१८) वर्ग वातावरण					

दिनांक :-

निरीक्षकांची सही

नांव :-

(सर्व हक्क स्वाधीन)

श्री मौनी विद्यापीठ

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय

हु. मुरलीधरनगर, गारगोटी, जि. कोल्हापूर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

पाठ टाचण

बी. ए. बी. एड्. भाग २ / ~~भाग ३ / भाग ४~~

छात्राध्यापकाचे नांव :- ______ वर्गानुक्रमांक :- ______

शाळेचे नांव :- ______ इयत्ता व तुकडी :- ______

विषय :- मराठी घटक :- गद्य उपघटक :- वीर बापू गायधनी

अध्यापन पद्धती पाठ क्रमांक ______ एकूण पाठ क्रमांक ______ दिनांक ______

तासिकेची वेळ :- ______ विशिष्ट अध्यापन पद्धती :- ______

मार्गदर्शकांचे नांव :- ______ मार्गदर्शकाची सही :- ______

संदर्भ साहित्य :-

अपेक्षित पूर्वज्ञान :- विद्यार्थ्यांना आगीमुळे होणाऱ्या नुकसानीविषयी माहिती आहे.

सज्जता प्रवर्तन

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती
शिक्षक वर्गात हसतमुखाने प्रवेश करतात. विद्यार्थ्यांचे अभिवादन स्वीकारून पूर्वज्ञानावर आधारित प्रश्न विचारतात.	विद्यार्थी अभिवादन करतात.
१) तुम्हाला माहित असलेल्या नैसर्गिक आपत्तींची नावे सांगा ?	महापूर, भूकंप, ज्वालामुखी दुष्काळ इत्यादी.
२) जशी नैसर्गिक काही संकटे येतात तशीच काही मानव निर्मित सुद्धा संकटे येतात तर ती संकटे कोणती?	जाळपोळ, दंगल, बॉम्बस्फोट इत्यादी.

हेतुकथन :-

मुलांनो आज आपण 'वीर बापू गायधनी' या पाठाचे वेळेपण अभ्यासणार आहोत.

पाठ्य वस्तू	उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे	आधार प्रणाली
१) नायकाचा परिचय- वीर बापू गायधनी स्मारक समितीने हा उतारा प्रकाशित केला. साहसी वृत्ती	१) ज्ञान - विद्यार्थ्यांना नायकाचा परिचय करून देण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी नायकाचे नाव सांगतो २) विद्यार्थी हा उतारा कोणत्या पुस्तकातुन घेतला ते सांगतो. ३) विद्यार्थी त्यांची वृत्ती कशी होती ते सांगतो.	
२) एक काळरात्र- काही वर्षापूर्वी नाशिक शहरात घडलेला हा सत्य प्रसंग. आगही सर्वांना स्तिमित करतो. दिवसभर काम करणारे सर्व जीव झोपेत. एकदम घंटाचा आवाज	२) आकलन- काळरात्रीची माहिती विद्यार्थ्यांस समजावुन देण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी नाशिक शहरातील प्रसंग थोडक्यात सांगतो. ३) उपयोजन- प्राप्त ज्ञानाचा उपयोग करण्यास मदत करणे.	
३) इमारतीला आग- घंटीच्या आवाजाने रात्रीची शांतता दुभंगली. लोक खडबडून जागे. काही लोक घरातुन बाहेर. अडकलेले जीव आक्रांत करत होते.	स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी नवीन शब्दाचा अर्थ सांगतो २) विद्यार्थी वाक्प्रचाराचा अर्थ सांगुन वाक्यात उपयोग करतो. ४) अभिरूची- विद्यार्थ्यांच्यात या घटनाविषयी आवड निर्माण होण्यास मदत करणे.	
४) मुलांची धडपड- मुले मदतीसाठी ओरडत होती. रस्त्यावर मोठी गर्दी होती. अग्नीशामक दल आग विझविण्याचा प्रयत्न करते.	स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी वीर बापू विषयीची माहिती आवडीने वाचतो २) अडकलेल्या मुलाविषयी विद्यार्थी सहानुभूती दाखवितो.	
५) नवीन शब्द- १) स्तिमित २) दुभंगणे ३) आक्रांत. ६) वाक्प्रचार- १) काळरात्र ठरणे २) जीव मुठीत धरणे.	५) अभिवृत्ती- पाठाविषयी वृत्ती निर्माण करण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी साहसी कथेचा संग्रह करतो.	

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती	मुल्यमापन
विषय प्रतिपादन – शिक्षक प्रकटवाचन करतात व मुलांना मूकवाचन करायला सांगुन हेतुप्रश्न फळ्यावर लिहीतात.		१) पाठाच्या नायकाचे नाव काय होते?
शिक्षक विद्यार्थ्यांना नाशिक शहरात घडलेल्या सत्य घटनेचे वर्णन करून सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात	
दुमजली घराला आग लागली होती आणि घरातील घल मदतीसाठी आर्त हाक करी मारत होती हे शिक्षक विद्यार्थ्यांना समजावून सांगतात.	विद्यार्थी निरीक्षण करतात.	२) नाशिक शहरातील प्रसंग थोडक्यात सांगा?
नविन शब्द लिहून देतात.	विद्यार्थी लिहून घेतात.	
घराला सर्व बाजुनी आग लागली होती. रस्त्यावर लोकांची दाटी झाली होती. अग्निशामक दलाची गाडी आग विझविण्याचा प्रयत्न करीत होते हे शिक्षक मुलांना सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	३) 'जीव मुठीत धरणे' या शब्दाचा अर्थ सांगुन वाक्यात उपयोग करा.
मुले खिडकीच्या कडेला येतात व आई! आई! अशी आर्त हाक मारतात व लोकांची मने करवतीने कापल्यासारखी होत होती हे शिक्षक समजावून सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	४) हा पाठ कोणत्या पुस्तकातून घेतला आहे?
समारोप – तर मुलांनो आज आपण 'वीर बापू गायधनी' यांच्या धाडसी कृती विषयी माहिती अभ्यासली आहे.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	

फलक लेखन

हेतुप्रश्न ती एक काळरात्र ठरली होती असे लेखकाने का म्हटले आहे? नवीन शब्द — १) सिमित २) दुभंगणे ३) आक्रांत स्वाध्याय — तुम्ही पाहिलेल्या अपघातावर १५ ओळी निबंध लिहा.	घटक - गद्य उपघटक - वीर बापू गायधनी इयत्ता ९ वी विषय - मराठी **वाक्प्रचार** १) काळरात्र ठरणे. २) जीव मुठीत धरणे. ३) हृदय करवतीने कापणे.

उल्लेखनीय मुद्दे	कमजोर मुद्दे	सुधारणात्मक सूचना

घटक	अ	ब	क	ड	ई	घटक	अ	ब	क	ड	ई
१) पाठ टाचण लेखन						१०) वर्ग व्यवस्थापन					
२) संघटना						११) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभवांचा वापर					
३) प्रारंभाची कार्यवाही						१२) समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय					
४) हेतुकथन						१३) मूल्यमापन साधनांचा उपयोग					
५) स्पष्टीकरण उदा. दाखले						१४) मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६) प्रश्न पद्धती						१५) शिक्षक व्यक्तिमत्त्व					
७) प्रबलन						१६) विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८) फलक लेखन						१७) नियोजनबद्ध कार्यवाही					
९) चेतक बदल						१८) वर्ग वातावरण					

दिनांक :-

निरीक्षकांची सही

नांव :- ______________________

(सर्व हक्क स्वाधीन)

श्री मौनी विद्यापीठ

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय

हु. मुरलीधरनगर, गारगोटी, जि. कोल्हापूर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

पाठ टाचण

बी. ए. बी. एड्. भाग २ / ~~भाग ३~~ / भाग ४

छात्राध्यापकाचे नांव :- ______ वर्गानुक्रमांक :- ______

शाळेचे नांव:- ______ इयत्ता व तुकडी:- ______

विषय :- ______ घटक:- गद्य उपघटक :- भारत माझा देश आहे.

अध्यापन पद्धती पाठ क्रमांक ______ एकूण पाठ क्रमांक ______ दिनांक ______

तासिकेची वेळ :- ______ विशिष्ट अध्यापन पद्धती :- ______

मार्गदर्शकांचे नांव :- ______ मार्गदर्शकाची सही :- ______

संदर्भ साहित्य :-

अपेक्षित पूर्वज्ञान :- मुलांना भारत माझा देश आहे या प्रतिज्ञेविषयी माहिती आहे.

सज्ञता प्रवर्तन

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती
शिक्षक वर्गात हसतमुखाने प्रवेश करतात. विद्यार्थ्यांचे अभिवादन स्वीकारून पूर्वज्ञानावर आधारित प्रश्न विचारतात.	विद्यार्थी अभिवादन करतात विद्यार्थी उत्तरे देतात.
१) आपण कोणत्या देशात राहतो.	भारत
२) तुम्ही शाळेत आल्यावर कोणती प्रतिज्ञा म्हणता.? अगदी बरोबर !	भारत माझा देश आहे.

हेतुकथन :- मुलांनो आज आपण यदुनाथ थत्ते यांच्या 'भारत माझा देश आहे' या पाठातील वेगळेपण पान क्र - २ वरील पहिल्या पाठातून अभ्यासणार आहोत.

१) लेखक परिचय - - यदुनाथ थत्ते - जन्म - 1922 - साधना साप्ताहिकाचे माजी संपादक. २) शाळेची प्रार्थना - - लेखकाने प्रार्थना ऐकल्यावर त्याचे मन सुखावले. - भारत 'आपला' देश आहे असे न म्हणता माझा का बरं म्हटलं असेल? असा प्रश्न विचारतात. ३) लोकांची मानसिकता - - आपल्या लोकांची मानसिकता लक्षात घेऊनच त्यांनी 'आपला' शब्द वापरण्याऐवजी 'माझा' हा शब्द वापरला असणार. - 'परंतु माझी' असं वाटतं तेव्हा आपण तिची जितकी काळजी घेतो तितकी आपली म्हटल्यावर घेतोच असे नाही. ४) नवीन शब्द १) प्रार्थना २) प्रतिज्ञा ५) वाक्प्रचार १) विचारात पडणे २) काळजी घेणे. ३) कल्पना करणे.	१) ज्ञान - लेखकाचा परिचय करून देण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरणे - १) विद्यार्थी लेखकाचे नाव सांगतो. २) विद्यार्थी लेखकाचा जन्म सांगतो. ३) पाठ्यपुस्तकातील प्रतिज्ञेतील पहिले वाक्य कोणते आहे हे सांगतो. २) आकलन - शाळेच्या प्रार्थनेविषयी माहिती करून देण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरणे - १) लेखकाने प्रार्थना ऐकल्यावर त्याचे मन कसे सुखावले हे विद्यार्थी सांगतो. २) विद्यार्थी आपला व माझा या शब्दातील फरक सांगतो. ३) उपयोजन - प्राप्त ज्ञानाचा उपयोग करण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरणे - १) विद्यार्थी प्रार्थनेविषयी आदरभाव दर्शवितो. ४) अभिरुची - या घटकाविषयी मुलांच्या मनात आवड निर्माण करण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरणे - १) विद्यार्थी वेगवेगळ्या प्रार्थना चांगल्या स्वरात गातो. २) विद्यार्थी विविध प्रार्थनांचा संग्रह करतो. ३) विद्यार्थी गायन स्पर्धेत भाग घेतो.

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती	मुल्यमापन
विषय प्रतिपादन - शिक्षक पाठाचे स्पष्ट आवाजात प्रकट वाचन करतात, व विद्यार्थ्यांना मूक वाचन करायला सांगतात, व फलकावर हे प्रश्न लिहितात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	१) लेखकाचे नाव सांगा?
शिक्षक विद्यार्थ्यांना प्रार्थनेविषयी माहिती करून देतात. व प्रार्थना ऐकल्यावर आपले मन कसे सुखावते हे स्पष्ट करून सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात	२) पाठ्यपुस्तकातील प्रार्थनेत पहिले वाक्य कोणते आहे?
शिक्षक विद्यार्थ्यांना 'माझा' व 'आपला' या दोन्ही शब्दातील फरक वेगवेगळ्या उदाहरणातून स्पष्ट करून सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात	
शिक्षक विद्यार्थ्यांना आपल्या लोकांची मानसिकता कशी आहे. त्याचबरोबर आपला हा शब्द वापरण्याऐवजी 'माझा' हा शब्द का वापरतात हे स्पष्ट करून सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात	३) माझा आणि आपला या शब्दातील फरक सांगा.?
शिक्षक विद्यार्थ्यांना 'कल्पना करणे' या शब्दाचा अर्थ सांगतात व त्याचा वाक्यात उपयोग करायला सांगतात.	विद्यार्थी वाक्यात उपयोग करतात.	४) लेखक काय ऐकून सुखावले होते?
समारोप - तर मुलांनो आज आपण 'भारत माझा देश आहे' या पाठाविषयी माहिती अभ्यासली आहे.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	

फलक लेखन

इयत्ता - ८ ब
विषय - मराठी

घटक - गद्य
उपघटक - भारत माझा देश आहे.

हेतुप्रश्न - 'भारत माझा देश आहे' या वाक्यात 'आपला' ऐवजी 'माझा' हा शब्द का वापरला आहे?

नवीन शब्द - 1) प्रार्थना 2) प्रतिज्ञा

वाक्प्रचार
1) कल्पना करणे
2) विचारात पडणे

स्वाध्याय - 'भारत माझा देश आहे' यावर पंधरा ओळी निबंध लिहा.

उल्लेखनीय मुद्दे	कमजोर मुद्दे	सुधारणात्मक सूचना

घटक	अ	ब	क	ड	ई	घटक	अ	ब	क	ड	ई
१) पाठ टाचण लेखन						१०) वर्ग व्यवस्थापन					
२) संघटना						११) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभवांचा वापर					
३) प्रारंभाची कार्यवाही						१२) समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय					
४) हेतुकथन						१३) मूल्यमापन साधनांचा उपयोग					
५) स्पष्टीकरण उदा. दाखले						१४) मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६) प्रश्न पद्धती						१५) शिक्षक व्यक्तिमत्त्व					
७) प्रबलन						१६) विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८) फलक लेखन						१७) नियोजनबद्ध कार्यवाही					
९) चेतक बदल						१८) वर्ग वातावरण					

दिनांक :-

निरीक्षकांची सही
नांव :-

(सर्व हक्क स्वाधीन)

श्री मौनी विद्यापीठ

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय

हु. मुरलीधरनगर, गारगोटी, जि. कोल्हापूर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

पाठ टाचण

बी. ए. बी. एड्. भाग २ / भाग ३ / भाग ४

छात्राध्यापकाचे नांव :- ____________ वर्गानुक्रमांक :- ____________

शाळेचे नांव:- ____________ इयत्ता व तुकडी:- इयत्ता- आठवी

विषय :- ____________ घटक:- पद्य उपघटक :- पाणपोई

अध्यापन पद्धती पाठ क्रमांक ____________ एकूण पाठ क्रमांक ____________ दिनांक आशय घटक कल्पना

तासिकेची वेळ :- ____________ विशिष्ट अध्यापन पद्धती :- ____________

मार्गदर्शकांचे नांव :- ____________ मार्गदर्शकाची सही :- ____________

संदर्भ साहित्य :- आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, मराठी शब्दकोश, पाणपोई संग्रह.

अपेक्षित पूर्वज्ञान :- विद्यार्थ्यांना पाणपोईविषयी सर्वसाधारण माहिती आहे.

सज्ञता प्रवर्तन

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती
शिक्षक वर्गात प्रवेश करतात व अभिवादन स्वीकारतात. पूर्वज्ञानास अनुसरुन काही प्रश्न विचारतात.	विद्यार्थी अभिवादन करतात.
प्रश्न- १) तुम्ही पाणपोई पाहिली आहे का?	विद्यार्थी उत्तरे देतात.
२) पाणपोई ठेवणाऱ्या व्यक्तींचा कोणता उद्देश असतो?	विद्यार्थी उत्तरे देतात.
वाटसरूंची तहान भागावी या उदात्त हेतूने रस्त्याच्या कडेला पाणपोई घातलेली असते	

हेतुकथन :-

आज आपण पान नंबर १३४ वरील कवी यशवंत पेंढरकर यांनी कल्पना केलेली 'पाणपोई' ही कविता पाहू.

१) कवी परिचय - जन्म - १८९९ मृत्यु - १९८५ यशोधन, यशोगंध, यशोनिधी इत्यादी कविता संग्रह. रवि-किरण मंडळातील कवी. २) पाणपोईची वैशिष्टे - (प्रतिमा - पाणपोई) साहित्यरूपी पाणपोई, सर्वांसाठी खुली, भेदभाव नाही. समाजातील कष्टी, दुःखी लोकांसाठी. ३) काव्यरूपी पाणपोई (कल्पना - काव्य पाणपोई प्रतिमा - सराई) दुःखी, कष्टी, समस्याग्रस्त लोकांसाठी हे काव्य आहे. ४) पाणपोईतील नवाई (प्रतिमा - सिंधुगंगा, कावडी, मृत्तिकेचे कुंभ.) अगोदरच्या कवींच्या काव्यातील शब्द घेऊन स्फूर्ती घेऊन काव्य केले. ५) कवीची कमाई काव्य सर्वांना वाचण्यासाठी खुले आहे. ते वाचावे, तृप्त व्हावे यातच कवी स्वतःला धन्य समजतो. नवीन शब्द - तळखळी संसृती मूर्छना.	१) ज्ञान - विद्यार्थ्यांना पाठातील कल्पना माहित करून घेण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरण - १) विद्यार्थी पाठातील प्रतिमा सांगतो २) विद्यार्थी पाठातील कल्पना सांगतो. ३) विद्यार्थी नवीन शब्दांचे अर्थ सांगतो २) आकलन - विद्यार्थ्यांना पाठातील कल्पनेचे विश्लेषण करण्यासाठी मदत करणे. स्पष्टीकरण - १) विद्यार्थी पाणपोई या प्रतिमेचे विश्लेषण करतो. २) विद्यार्थी काव्यरूपी पाणपोई या कल्पनेचे संयोजन करतो. ३) विद्यार्थी काव्यरूपी पाणपोईचे वैशिष्टे स्पष्ट करतो. ३) कौशल्य - विद्यार्थ्यांना नवीन कल्पनेची निर्मिती करणे. स्पष्टीकरण - १) विद्यार्थी काव्यरूपी नदीचे चित्र काढतो. ४) अभिरुची - विद्यार्थ्यात आ कल्पना निर्मितीची आवड निर्माण करणे. स्पष्टीकरण १) विद्यार्थी काव्यरूपी समुद्राची कल्पना करतो, काव्यरूपी वेलीची कल्पना करतो. ५) अभिवृत्ती - विद्यार्थ्यात एकात्मता,	- पाणपोईचे चित्र. काव्यसंग्रह

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती	मुल्यमापन
शिक्षक आरोह अवरोहासह कवितेचे प्रकट वाचन करतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	प्रश्न. १) १) या पाठातील प्रमुख कल्पना कोणती आहे? २) काव्यरूपी पाणपोईची वैशिष्टे सांगा ३) संसृती या शब्दाचा अर्थ सांगा ४) तुम्हाला सुचणारी एखादी कल्पना सांगा.
विद्यार्थ्यांना मूकवाचन करावयास सांगुन हेतुप्रश्न फळ्यावर लिहितात.	विद्यार्थी मूकवाचन करतात.	
प्रश्न- १) कवितेतील प्रमुख कल्पना कोणती आहे?	विद्यार्थी उत्तरे देतात.	
विद्यार्थ्यांकडून हेतुप्रश्नाचे उत्तर स्विकारतात.		
पाणपोईची वैशिष्टे या मुद्यातील पाणपोई या प्रतिमेचे विश्लेषण करतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	
विद्यार्थ्यांना नवीन शब्दाचे अर्थ सांगतात.	विद्यार्थी लिहून घेतात.	
काव्यरूपी पाणपोई या कल्पनेचे विश्लेषण करतात.		
शिक्षक कवींची पाणपोई या कल्पनेचे संयोजन करतात. विद्यार्थ्यांना नवीन कल्पना निर्मितीसाठी प्रोत्साहन देतात, उदाहरण सांगतात,	विद्यार्थी उत्तरे देतात	
चित्र दाखवितात..	विद्यार्थी चित्राचे निरीक्षण करतात.	
शिक्षक कवींची कमाई या मुद्याचे स्पष्टीकरण करतात	विद्यार्थी श्रवण करतात.	
समारोप		
अशाप्रकारे आज आपण कवी यशवंत पेंढरकर यांच्या कवितेतील काव्यरूपी पाणपोई या कल्पनेतील अनेक प्रतिमा पाहिल्या त्यातुन त्यांनी साहित्याची पाणपोई ही कल्पना कशी तयार केली हे आपण पाहिले.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	

फलक लेखन

घटक - पद्य
उपघटक - पाणपोई.

इयत्ता - आठवी
दिनांक -

ऐपुप्रश्न - १) या कवितेतील प्रमुख कल्पना कोणती आहे?

नवीन शब्द -
सेसृती
स्वेदबिंदु
अम्बुधारा

तत्स्फूर्ती
मूर्छना
मानिकेचे कुंभ

स्वाध्याय - पाणपोई कविता संग्रहातील कवितेचे वाचन करा.

उल्लेखनीय मुद्दे	कमजोर मुद्दे	सुधारणात्मक सूचना

घटक	अ	ब	क	ड	ई	घटक	अ	ब	क	ड	ई
१) पाठ टाचण लेखन						१०) वर्ग व्यवस्थापन					
२) संघटना						११) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभवांचा वापर					
३) प्रारंभाची कार्यवाही						१२) समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय					
४) हेतुकथन						१३) मूल्यमापन साधनांचा उपयोग					
५) स्पष्टीकरण उदा. दाखले						१४) मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६) प्रश्न पद्धती						१५) शिक्षक व्यक्तिमत्त्व					
७) प्रबलन						१६) विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८) फलक लेखन						१७) नियोजनबद्ध कार्यवाही					
९) चेतक बदल						१८) वर्ग वातावरण					

दिनांक :-

निरीक्षकांची सही
नांव :-

(सर्व हक्क स्वाधीन)

श्री मौनी विद्यापीठ

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय

हु. मुरलीधरनगर, गारगोटी, जि. कोल्हापूर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

पाठ टाचण

बी. ए. बी. एड्. भाग २ / भाग ३ / भाग ४

छात्राध्यापकाचे नांव :- ________ वर्गानुक्रमांक :- ________

शाळेचे नांव:- ________ इयत्ता व तुकडी:- ________

विषय :- मराठी घटक:- गद्य उपघटक :- वीर बापू गायधनी

अध्यापन पद्धती पाठ क्रमांक ________ एकूण पाठ क्रमांक ________ दिनांक आशय घटक भावना

तासिकेची वेळ :- ________ विशिष्ट अध्यापन पद्धती :- ________

मार्गदर्शकांचे नांव :- ________ मार्गदर्शकाची सही :- ________

संदर्भ साहित्य :- ---

अपेक्षित पूर्वज्ञान :- विद्यार्थ्यांना नैसर्गिक संकटे माहीत आहेत. अग्निशामक दलाविषयी माहिती आहे.

सज्जता प्रवर्तन

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती
शिक्षक वर्गात हसतमुखाने प्रवेश करतात विद्यार्थ्यांचे अभिवादन स्वीकारून पूर्वज्ञानावर आधारित प्रश्न विचारतात	विद्यार्थी अभिवादन करतात.
चित्र दाखवितात प्र १) हे चित्र कशाचे आहे ?	महापुराचे
प्र २) सध्या महापूर कोठे आला आहे ?	शिरोळला
महापूर ही एक नैसर्गिक आपत्ती आहे त्याचप्रमाणे दुष्काळ, ज्वालामुखी भूकंप अशा आणखी काही नैसर्गिक आपत्ती आहेत.	विद्यार्थी श्रवण करतात.

हेतुकथन :-

मुलांनो आज आपण वीर बापू गायधनी या पाठामधील एका साहसी, वीर वृत्तीच्या व त्यागी भावना असलेल्या तरुणाचा परिचय करून घेणार आहोत.

१) नायक- वीर बापू गायधनी स्मारक समितीने हा उतारा प्रकाशीत.	१) ज्ञान- विद्यार्थ्यांना नायकाचा परिचय करून देण्यास मदत करणे.	
२) रात्रीचा प्रसंग / परिस्थिती (भितीची भावना) नाशीकमधील प्रसंग, इमारतीत आग, वरच्या मजल्यावर लहान मुले अडकली होती.	स्पष्टीकरण १) विद्यार्थी नायकाचे नाव सांगतो. २) विद्यार्थी नायक त्याग साहसी व त्यागी वृत्तीचा होता हे सांगतो.	महापुरुषांचे चित्र
३) आईची व्यथा - अर्थबोध (दुःख) मुले आईला आर्त हाक - आई वेडीपिशी, विनवणी.	२) आकलन- पाठातील प्रसंगातून निर्माण झालेल्या वेगवेगळ्या भावना समजावून देण्यास मदत करणे	वीर बापू गायधनींचे चित्र
४) धाडसी तरुणाचे प्रयत्न (सहानुभूती प्रेम) तरुणाने आगीची पर्वा न करता मुलांना वाचविले.	स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी आगीचा दुःख-दायक प्रसंग वर्णन करतो	
५) मुलांची सुटका (आनंद कौतुक) तरुणाचे कौतुक, तर मुलांच्या आईला आनंद.	२) विद्यार्थी मुलांच्या आईचा आनंद थोडक्यात वर्णन करतो.	
६) गाईला वाचविले (आर्तता कृतार्थता) आगीत गाय आणि वासरांना वाचविले. स्वतः पूर्ण भाजूनो तरीही चांगले काम केले.	३) उपयोजन- विद्यार्थ्यांना प्राप्त ज्ञानाचा उपयोग करण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरण- १) विद्यार्थी नवीन शब्दांचा वाक्यात उपयोग करतो.	
७) बापूराव पंचतत्वात विलीन (कृतज्ञता, दुःख, प्रशंसा, आदर) बापूराव पंचतत्वात विलीन लोक दुःखी झाले. म. गांधीही हळहळले. साहसाबद्दल पारितोषिक. धन्य ती वीर धन्य ती भारतीय संस्कृती.	४) अभिरुची- विद्यार्थ्यांत या पाठाविषयी आवड निर्माण होण्यास मदत करणे. स्पष्टीकरण १) विद्यार्थी वीर बापू गायधनी बद्दलची माहिती आवडीने वाचतो. २) विद्यार्थी साहसी कथा आवडीने वाचतो. ५) अभिवृत्ती पाठाविषयी वृत्ती निर्माण करण्यास मदत करणे.	

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती	मुल्यमापन
शिक्षक प्रकट वाचन करतात व विद्यार्थ्यांना मुकवाचन करावयास सांगतात. व हे प्रश्न फलकावर लिहितात.	विद्यार्थी श्रवण करतात विद्यार्थी मुकवाचन करतात.	प्रश्न- १) पाठातील नायकाचे नाव काय होते?
नाशिक शहरात कोणता दुःखदायक प्रसंग घडला होता?		२) नाशिक शहरातील दुःखदायक प्रसंग थोडक्यात सांगा?
हेतू प्रश्नाचे उत्तर लिहून रात्रीचा प्रसंग कथन करतात.	विद्यार्थी हेतू प्रश्नाचे उत्तर देतात.	
आईची व्यथा कथन करतात. भावनादर्शी कृती करतात.	विद्यार्थी चित्राचे निरीक्षण करतात.	३) मुलांची सुटका झाल्यावर आईला झालेल्या आनंदाचे वर्णन करतात?
वीर बापू गायधनीचे चित्र दाखवून त्याच्या धाडसाविषयी कथन करतात. पाठातील नवीन शब्द लिहून देतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात विद्यार्थी लिहून घेतात.	४) नाशिक शहरातील लोक का हळहळत होते?
मुलांची सुटका कशी केली हे अभिनयाद्वारे सांगतात मुलांनाही सांगायला प्रोत्साहन देतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	५) बापूराव गायधनीच्या नावाने कशासाठी पुरस्कार दिला जातो?
बापूने गाईला वाचविले हे स्पष्ट करतात. गाईच्या ओरडण्याची आर्तता कथन करतात. बापूची कृतार्थता सांगतात बापूराव पंचतत्वात विलीन झाले हे अनेक भावदर्शी कृतीच्या माध्यमातून सांगतात विद्यार्थ्यांनाही असा एखादा प्रसंग सांगावयास सांगतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात. विद्यार्थी अनुभव सांगतात.	
समारोप- आज आपण वीर बापू गायधनी या पाठातून भीती, दुःख, सहानुभूती, प्रेम आर्तता, कृतार्थता, कृतज्ञता, प्रशंसा व आदर इत्यादी भावना [illegible] प्रसंगातून लिहून घेतात	विद्यार्थी श्रवण करतात.	

फलक लेखन

घटक उपघटक	गद्य पीर बापू गायधनी
हेतुप्रश्न १) नाशिक शहरात कोणता दुःखदायक प्रसंग घडला होता. १) नायक २) रात्रीचा प्रसंग ३) आईची व्यथा ४) मुलांची सुटका	६) गाईला वाचविले. वाक्प्रचार १) काळरात्र ठरणे २) जीव मुठीत धरणे स्वाध्याय - अपघातातून सुटका झालेल्या मुलाचे मनोगत लिहा.

उल्लेखनीय मुद्दे	कमजोर मुद्दे	सुधारणात्मक सूचना

घटक	अ	ब	क	ड	ई	घटक	अ	ब	क	ड	ई
१) पाठ टाचण लेखन						१०) वर्ग व्यवस्थापन					
२) संघटना						११) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभवांचा वापर					
३) प्रारंभाची कार्यवाही						१२) समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय					
४) हेतुकथन						१३) मूल्यमापन साधनांचा उपयोग					
५) स्पष्टीकरण उदा. दाखले						१४) मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६) प्रश्न पद्धती						१५) शिक्षक व्यक्तिमत्त्व					
७) प्रबलन						१६) विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८) फलक लेखन						१७) नियोजनबद्ध कार्यवाही					
९) चेतक बदल						१८) वर्ग वातावरण					

दिनांक :-

निरीक्षकांची सही

नांव :-

(सर्व हक्क स्वाधीन)

श्री मौनी विद्यापीठ

कर्मवीर हिरे महाविद्यालय

ह. मुरलीधरनगर, गारगोटी, जि. कोल्हापूर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

पाठ टाचण

बी. ए. बी. एड्. भाग २ / भाग ३ / भाग ४

छात्राध्यापकाचे नांव :- ______ वर्गानुक्रमांक :- ______

शाळेचे नांव:- ______ इयत्ता व तुकडी:- ______

विषय :- ______ घटक:- गद्य उपघटक :- भारत माझा देश आहे.

अध्यापन पद्धती पाठ क्रमांक ______ एकूण पाठ क्रमांक ______ दिनांक आशय घटक विचार.

तासिकेची वेळ :- ______ विशिष्ट अध्यापन पद्धती :- ______

मार्गदर्शकांचे नांव :- ______ मार्गदर्शकाची सही :- ______

संदर्भ साहित्य :- प्रतिशा पाठ्यपुस्तकातील हे पुस्तक.

अपेक्षित पूर्वज्ञान :- मुलांना भारत माझा देश आहे या प्रतिज्ञेविषयी माहिती आहे.

सज्ञता प्रवर्तन

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती
शिक्षक वर्गात हसतमुखाने प्रवेश करतात. विद्यार्थ्यांचे अभिवादन स्विकारून संत गाडगेबाबांचे चित्र दाखवितात. त्यावर आधारित प्रश्न विचारतात	विद्यार्थी अभिवादन करतात. विद्यार्थी उत्तरे देतात.
प्रश्न - १) हे चित्र कोणाचे?	संत गाडगेबाबा
२) संत गाडगेबाबा कशासाठी प्रसिद्ध आहेत?	स्वच्छतेसाठी.
सरकारने संत गाडगेबाबांच्या नावाने ग्रामस्वच्छता अभियान चालु केले आहे हे तुम्हाला माहित आहे.	विद्यार्थी श्रवण करतात

हेतुकथन :-

मुलांनो आज आपण यदुनाथ थत्ते यांचा 'भारत माझा देश आहे' या पाठातील विचार अभ्यासणार आहोत.

लेखक परिचय -
यदुनाथ थत्ते
जन्म १९२२
साधना साप्ताहिकाचे माजी संपादक

पाठ्यांश

१) घटना - लेखकाने प्रार्थना ऐकल्यावर त्याचे मन सुन्न झाले. भारत आपला देश आहे असे न म्हणता माझा का बरं म्हटले असेल असा प्रश्न विचारतात.

२) पूर्वाधारित गोष्ट -
सर्वजन प्रतिज्ञा एक नियम म्हणून म्हणतात. त्याच्या अर्थाबद्दल विचार करीत नाहीत.

३) समस्या -
भारतातील खेडेगावातील अस्वच्छता, गैरसोयी सार्वजनिक ठिकाणची अस्वच्छता या विषयीचे विचार मांडले आहेत.

४) समस्येचे विश्लेषण -
लोकांना स्वतःच्या वस्तू बद्दल प्रेम व दुसऱ्याच्या वस्तू बद्दल बेफिकीरी वृत्ती अशी मानसिकता असे वर्तन दिसून येते. त्यामुळे सार्वजनिक ठिकाणी अस्वच्छता निर्माण होते.

५) उपाय -
१) मानसिक परिवर्तन
२) टी.व्ही. रेडिओचा आधार घ्यावा पाहिजे.
३) सार्वजनिक ठिकाणी कचरा, थुंकू नये.

१) ज्ञान - विद्यार्थ्यांना लेखकाचे नाव, प्रतिज्ञेतील पहिले वाक्य माहित करून, पाठातील घटना समस्या माहित करून देण्यास मदत करणे.
स्पष्टीकरणे - विद्यार्थी लेखकाचे नाव सांगतो. विद्यार्थी प्रतिज्ञेतील पहिले वाक्य सांगतो. विद्यार्थी पाठातील घटना व समस्या सांगतो.

२) आकलन - विद्यार्थ्यांना समस्या आपल्या शब्दात वर्णन करण्यास मदत करणे. विद्यार्थ्यांना उपाय सुचविण्यासाठी मदत करणे.
स्पष्टीकरणे - १) विद्यार्थी समस्येचे आपल्या शब्दात वर्णन करतो.
२) विद्यार्थी समस्येवर उपाय सुचवितो.

३) उपयोजन - विद्यार्थ्यांना प्राप्त ज्ञानाचा उपयोग करण्यास मदत करणे.
विद्यार्थी सार्वजनिक स्वच्छता राखतो.

४) अभिरुची - विद्यार्थ्यांना पद्याविषयी आवड निर्माण करण्यास मदत करणे.
स्पष्टीकरणे - १) विद्यार्थी वर्ग स्वच्छ ठेवतो २) विद्यार्थी प्रार्थनांचा संग्रह करतो ३) विद्यार्थी गायन स्पर्धेत सहभागी होतो.

५) अभिवृत्ती - विद्यार्थ्यांत स्वच्छता वृत्ती अंगी बाणविण्यास मदत करणे.
विद्यार्थ्यांना वैज्ञानिक प्रक्रियेने विचार करण्यास मदत करणे.
स्पष्टीकरणे - १) विद्यार्थी एकात्मता वृत्ती जपतो २)
२) विद्यार्थी वैज्ञानिक विचारप्रक्रियेनुसार विचार करतो.

संत गाडगेबाबांचे चित्र

कचरा कोंडाळ्याचे चित्र.

सुंदर घराचे फोटोफ्रेम.

शिक्षक कृती	विद्यार्थी कृती	मुल्यमापन
शिक्षक लेखक परिचय सांगतात व त्यानंतर पाठाचे प्रकट वाचन करतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	१) पाठातील मुख्य समस्या कोणती आहे?
शिक्षक हेतूप्रश्न फळ्यावर लिहितात व विद्यार्थ्यांना मूकवाचन करावयास सांगतात.	विद्यार्थी मूकवाचन करतात.	२) माझा आणि आप या शब्दातील फरक सांग[redacted]
शिक्षक नवीन शब्द लिहून देतात. अर्थ सांगतात	विद्यार्थी नवीन शब्द लिहून घेतात	३) पाठातील समस्येचे थोडक्यात वर्णन करा।
शिक्षक पाठ्यांशातील घटनेचे कथन करतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात	४) अस्वच्छता कमी करण्यासाठी तुम्ही उपाय सुचवा.
शिक्षक प्रतिज्ञेतील शब्दांविषयीचे लेखकाचे विचार स्पष्ट करतात यासाठी अनेक उदाहरणांचा उपयोग करतात.		
शिक्षक पाठातील मुख्य समस्या सांगुन तिचे विश्लेषण उदाहरणांच्या साहयाने करतात.	विद्यार्थी श्रवण करतात	
शिक्षक पाठातील समस्येवर निश्चित उपाय विचारतात, सुचवतात व त्यात विद्यार्थ्यांचा सहभाग घेतात.	विद्यार्थी समस्या समजुन घेतात. विद्यार्थी सार्वजनिक स्वच्छतेवरचे उपाय सांगतात.	
समारोप अशाप्रकारे आपण या पाठातुन लेखकाने मांडलेली समस्या पाहिली व त्यावरचे उपाय पाहिले. तर आपण सार्वजनिक ठिकाणी स्वच्छता कशी राखावी याविषयी माहिती पाहिली.	विद्यार्थी श्रवण करतात.	

फलक लेखन

दि.
इयत्ता - आठवी

घटक - गद्य
उपघटक - भारत भाषा देश आहे.

हेतुप्रश्न - या पाठातील प्रमुख समस्या कोणती आहे?

नवीन शब्द
1) प्रार्थना
2) प्रतिज्ञा

वाक्प्रचार
1) कल्पना करणे
2) विचारात पडणे

स्वाध्याय - यदुनाथ थत्ते यांचे प्रतिज्ञा पाठ्यपुस्तकातील हे पुस्तक वाचा.

उल्लेखनीय मुद्दे	कमजोर मुद्दे	सुधारणात्मक सूचना

घटक	अ	ब	क	ड	ई	घटक	अ	ब	क	ड	ई
१) पाठ टाचण लेखन						१०) वर्ग व्यवस्थापन					
२) संघटना						११) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभवांचा वापर					
३) प्रारंभाची कार्यवाही						१२) समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय					
४) हेतुकथन						१३) मूल्यमापन साधनांचा उपयोग					
५) स्पष्टीकरण उदा. दाखले						१४) मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद					
६) प्रश्न पद्धती						१५) शिक्षक व्यक्तिमत्त्व					
७) प्रबलन						१६) विषय ज्ञान प्रभुत्व					
८) फलक लेखन						१७) नियोजनबद्ध कार्यवाही					
९) चेतक बदल						१८) वर्ग वातावरण					

दिनांक :-

निरीक्षकांची सही
नांव :-

(सर्व हक्क स्वाधीन)